

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ
КАФЕДРА ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ ТА ПРАВОВИХ ВЧЕНЬ»**

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський) рівень

Повна програма

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань - 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Освітня програма – «Право»

**Кількість кредитів – 3 – 90 год., із них: аудиторних – 48 год.;
самостійної роботи студента – 56 год.**

Форма навчання – денна, заочна

Рік підготовки – 1, семестр – 2

Компонент освітньої програми – обов'язкова.

Дні занять – відповідно до розкладу.

Консультації – відповідно до графіка навчального процесу.

Мова викладання – українська.

АНОТАЦІЯ

Історія політичних та правових вчень як навчальна дисципліна дозволяє оволодіти студентам основами правових вчень та ідей, спрямованих на з'ясування генези, суті, тенденцій та перспектив розвитку права і закону, ролі правових норм у суспільстві та їхнього значення. Вона дозволяє також зрозуміти природу виникнення і розвитку поглядів, вчень і теорій щодо походження, ролі і значення та ідеальної форми держави і політичної системи суспільства, а також вчень і теорій про право, його суть і призначення, окремі державно-правові інститути та теорій і концепцій про ідеальні або бажані форми державно-правового буття.

Навчальна дисципліна **«Історія політичних та правових вчень»** є обов'язковою навчальною дисципліною, що належить до циклу професійної підготовки за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальність 081. «Право», галузь знань 08 «Право», яка викладається в 2 семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Підсумковий контроль: іспит.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою курсу є вивчення історії становлення і розвитку ідеї права, закону, держави, головних державно-правових інститутів у процесі формування людської цивілізації. При вивченні поглядів того чи іншого мислителя необхідно звернути увагу на історичні умови, за яких появляється те чи інше вчення, на постать самого вченого, на співвідношення міжновим та попередніми вченнями.

Навчальна дисципліна **«Історія політичних та правових вчень»** має своїми завданнями:

- Вивчення історії становлення і розвитку ідеї права, закону, держави, головних державно-правових інститутів у процесі формування людської цивілізації.
- На конкретному історичному матеріалі показати закономірності виникнення розвитку і боротьби політико-правових ідей і теорій.
- Розкрити складність та суперечності історичного процесу розвитку знань про державу і право, поступове пізнання людською думкою сутності різних політичних категорій.
- Критично проаналізувати доктрини і тенденції, вміння виявляти їхні переваги і слабкі сторони.
- Показати формування розуміння засадничої цінності права і держави на різних історичних етапах розвитку людського суспільства.
- Ознайомити з історичними коріннями таких визначальних у сучасному державно-правовому житті інститутів та ідей, як верховенство права, права і свободи людини, суверенітет.
- Формувати світогляд юриста.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання, є лекції та практичні заняття. В межах робочого часу викладач може проводити консультації для здобувачів вищої освіти.

При викладанні лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту та лекції у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв.

Лекція у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту дозволяє привернути увагу здобувачів вищої освіти до найбільш важливих питань теми лекції, винести на обговорення

дискусійні питання та визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу здобувачами вищої освіти.

Лекція у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв – це візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядаються за допомогою мультимедійних технічних засобів. Ці дві форми лекцій можуть бути поєднані.

При проведенні практичних занять передбачене виконання практичних робіт у формі вирішення ситуативних завдань (кейсів) і тестів, проведення ділової гри, заслуховування усних відповідей, доповідей, а також рефератів та демонстрація презентацій, які підготовлені як індивідуальні завдання за темою самостійного вивчення дисципліни.

Здобувачі вищої освіти працюють з друкованим чи надісланим їм в електронній формі інформативним матеріалом, або з інформацією в мережі Інтернет.

Здобувачі вищої освіти можуть здійснювати наукові дослідження шляхом написання та опублікування наукових статей, тез доповідей на конференціях, круглих столах та наукових семінарах.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ») В АУДИТОРНИЙ ЧАС

Вивчення навчальної дисципліни передбачає роботу в колективі. Студенти під час лекційних занять ведуть конспект з відповідної теми. Під час заняття або ж в кінці лектор ставить питання, веде діалог з аудиторією для кращого засвоєння теоретичного матеріалу.

Лекції і практичні заняття можуть проводитися з використанням сервісу ZOOM.US. Також викладач і студенти можуть спілкуватись через електронну пошту, Viber, Telegram, інші доступні засоби комунікації. В разі потреби може використовуватись Форум як форма спілкування викладача й студентів у дистанційному (віддаленому) навчанні. Кожний форум присвячений будь-якій проблемі або темі. Модератор форуму (мережевий викладач) реалізує дискусію чи обговорення, стимулюючи питаннями, повідомленнями, новою цікавою інформацією. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної та доброзичливої критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки на консультації викладача. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності.

Після вивчення навчальної дисципліни студент здобуває такі **компетентності**:

Загальні:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові):

СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

Результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни “Філософія” здобувачі освіти повинні засвоїти такі **програмні результати навчання (ПРН відповідно до освітньої програми)**:

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 7. Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно

збирати матеріали за визначеними джерелами

PH 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

PH 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Історія політичних та правових вчень» здійснюється в одному семестрі і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обов'язі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного, практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр та набуття певних компетентностей, що проводиться як контрольний захід. На екзамені оцінюванню підлягають:

- володіння знаннями про джерельну базу курсу;
- володіння ключовими теоретичними знаннями про предмет та об'єкт дисципліни;
- здатність творчо мислити та синтезувати знання;
- уміння використовувати знання для розв'язання практичних завдань тощо.

Загальна оцінка за екзамен визначається як сума поточного контролю (до 50 балів) та відповідей на питання екзаменаційного білету або тестового завдання (до 50 балів).

Екзаменаційні білети з дисципліни «Історія політичних та правових вчень» містять 3 теоретичні питання, що включають матеріал навчальної програми, яка використовується в процесі навчання.

Студент на іспиті отримує білет, на якому є пронумеровані питання, та чисті аркуші паперу. Іспит відбувається в письмово-усній формі.

У процесі усного опитування, викладач зобов'язаний спершу вислухати повну відповідь студента (не залежно від того, чи вона є правильною) і лише потім задавати уточнюючі, додаткові запитання. Обов'язково наголошується на неправильних фрагментах відповіді, на суті помилок.

Можливе проведення семестрового екзамену у формі тестування в системі Moodle.

Оприлюднення результатів іспиту проводиться публічно.

Політика оцінювання – передбачає дотримання принципів доброчесності та студентоцентрованого підходу.

Академічна доброчесність - дотримання Положення про академічну доброчесність у ЛНУП». Доступний за посиланням: <http://lnau.edu.ua/lnau/index.php/uk/navchchas/zagalpolog.html>

Критерії оцінювання знань студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
75-81		
64-74	задовільно	не зараховано
60-63		
35-59	незадовільно	
0-34		

Загальні критерії поточного оцінювання знань студентів

% від кількості балів, визначеної робочою програмою дисципліни на відповідну тему (визначає викладач)	Критерії оцінювання
90-100	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних/розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.
75-89	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.
60-74	В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань. Студент має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
0-59	Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі завдання. Безсистемне відділення випадкових ознак вивченого; невміння робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.
0-34	Студент повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Студент не допущений до здачі екзамену/заліку

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
РОЗДІЛ 1. ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ВЧЕННЯ ДАВНЬОГО СВІТУ, СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ,
ЕПОХИ ВІДРОДЖЕННЯ ТА РАННЬОГО НОВОГО ЧАСУ.**

Тема 1. Історія політичних та правових вчень як наука і навчальна дисципліна.

Предмет історії політичних та правових вчень. Місце історії політичних та правових вчень в системі юридичних наук. Поняття та загальна характеристика правового вчення,

теорії (доктрини), концепції, ідеї. Методологія історії політичних та правових вчень. Співвідношення історичного і логічного, об'єктивного і суб'єктивного в історії політичних і правових вчень. Методи досліджень історії політичних та правових вчень: загальнонаукові, юридичні, історичні. Періодизація історії політичних та правових вчень. Структура курсу. Джерела історії політичних та правових вчень. Історіографія політичних та правових вчень. Взаємозв'язок історії політичних та правових вчень з іншими суспільними дисциплінами. Завдання і значення курсу історії політичних та правових вчень.

Тема 2. Політичні та правові вчення країн стародавнього Сходу.

Загальна характеристика релігійно-міфологічних уявлень про право, державу і політику в країнах Стародавнього Сходу в II-I тис до н.е. Політична та правова думка Близького і Середнього Сходу. Стародавня Індія: політичні і правові ідеї брахманізму. Державницько-правові ідеї раннього буддизму та індуїзму. Стародавній Китай: вчення Конфуція про людину і державу. Концепція права і держави Мо-Цзи. Даосизм. Держава і закон у поглядах китайських легістів. Загальне і особливе в політико-правовій ідеології країн Стародавнього Сходу.

Тема 3. Політичні та правові вчення у стародавній Греції.

Загальна характеристика витоків, етапів розвитку, досвіду і теоретичних здобутків правової і державницької думки у Стародавній Греції. Поліс і закон за Гераклітом. Ідеї про право і державу Демокрита. Софісти (Горгій, Гіппій, Антіфон, Каллікл, Фрасімах та ін.), їх теорії природних законів і демократичної держави. Погляди Сократа на право і державу. Вчення Платона про право та ідеальну державу в трактатах «Держава» і «Закони»; їх порівняльна, характеристика. Етатистський (державницький) підхід до співвідношення "державна-особа". Погляди на співвідношення права і закону, на законодавство і судочинство. Вчення Аристотеля про право і державу. Морально-етичні підвалини трактування політики, права, держави. Політичне право. Розрізнення права і закону. Політія як ідеальна форма держави. Епікур та епікурейці про закон і державу. Стоїки про природне право, благо держави та обов'язки громадянина. Внесок політико-правової думки Стародавньої Греції у скарбницю загальнолюдських цінностей.

Тема 4. Політична і правова думка стародавнього Риму.

Основні напрямки політико-правової думки в Стародавньому Римі. Погляди Марка Туллія Ціцерона на право, закон і державу. Римські стоїки про розумні начала законів, громадський обов'язок і моральне вдосконалення особи. Римські юристи про право, закон, державу. Формування римськими юристами нової науки - юриспруденції. Правова думка у Східній Римській імперії. Звід законів Юстиніана як джерело правових ідей. Значення досягнень римських юристів для сучасного правознавства.

Тема 5. Політичні та правові вчення в Західній Європі в період Середньовіччя.

Загальна характеристика політичної і правової ідеології, її основні риси та напрямки розвитку, панування теологічного світогляду. Модифікації ідей античних мислителів у галузі права і держави. Теологічне вчення Фоми Аквінського про право і державу. Розрізнення права і закону. Класифікація законів. Класифікація форм держави. Політична монархія як ідеальна форма державного правління. Вчення Марсилія Падуанського про право і державу. Трактування народного суверенітету. Функції законодавчої і виконавчої влади.

Тема 6. Політичні та правові вчення епохи Відродження і Реформації.

Загальна характеристика епохи Відродження і Реформації. Вчення про право і державу засновника політичної науки Ніколо Макіавеллі. Державець і народ: їх взаємодія та

місце у державному управлінні. Принципи державної політики. Сутність макіавеллізму. Ідеї про право і державу епохи Реформації. Вчення Жана Бодена про право і державу. Вчення про державний суверенітет. Обґрунтування абсолютної монархії. Ідеальний політико-правовий устрій в «Утопії» Томаса Мора і «Місті Сонця» Томмазо Кампанелли.

Тема 7. Політичні та правові вчення в Голландії та Англії в період ранніх буржуазних революцій.

Загальна характеристика теорії природного права. Вплив теорії природного права на розвиток, природно-правових доктрин. Правові вчення в Нідерландах. Г. Гроцій як засновник теорії природного права і науки про міжнародне право. Вчення Б. Спінози про право і державу. Вчення про невідчужуваність прав людини і межі державної влади. Правові вчення в Англії. Вчення про право і державу Т. Гоббса. Концепція державного абсолютизму. Розмежування публічної і приватно-правової сфер дії прав і обов'язків монарха і громадян. Свобода і мета законів. Правопорядок і законність. Вчення про право і державу Дж. Локка. Взаємовідносини людини і держави. Теорія розподілу влад, її особливості. Обґрунтування конституційної монархії. Суверенітет народу і право народу на повстання.

Тема 8. Політичні та правові вчення європейського Просвітництва.

Загальна характеристика доби Просвітництва в Німеччині та Італії, його відображення в правовій і політичній думці. С. Пуффендорф та Г. Лейбніц про право і державу. Х. Томазій про право і державу. Х. Вольф про право і державу. Дж. Віко про право і державу. Ч. Беккарія про право і державу. Внесок у розвиток класичної школи науки кримінального права. Загальне і особливе в розвитку вчень про право і державу в Німеччині та Італії XVII - XVIII ст.

Загальна характеристика політико-правової ідеології Просвітництва. Правові і політичні погляди Ф. Вольтера. Теорія «просвіченої монархії». Вчення про право і державу Ш. Монтеск'є. Закони природні та позитивні. Класифікація позитивних законів і їх обумовленість формою державного правління і географічними умовами. Теорія розподілу влад. Політична свобода і закон. Вчення про право і державу Ж-Ж. Руссо. Теорія народного суверенітету. Взаємовідносини громадянина і держави. Законодавча влада і закон. Основні напрямки правової і політичної ідеології періоду Великої французької революції (конституціоналісти, жирондисти, якобінці).

РОЗДІЛ 2. ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ВЧЕННЯ ПІЗНЬОГО НОВОГО ЧАСУ ТА СУЧАСНОСТІ. ПОЛІТИКО-ПРАВОВА ДУМКА УКРАЇНИ.

Тема 9. Політична думка у США в період війни за незалежність.

Формування політико-правової думки в колоніальний період (XVII-XVIII ст.). Загальна характеристика основних напрямків правової і політичної думки. Природно-правове обґрунтування незалежності північноамериканських колоній в їх політико-правових документах. Б. Франклін, його ідея гомруля-самоврядування і політичного самоврядування північноамериканських провінцій (штатів). Правові і політичні погляди Т. Джефферсона, їх втілення у «Декларації незалежності» та «Біллі про права». Ідеї про право і державу Т. Пейна. Правові і політичні погляди централістів-«федералістів». О. Гамільтон про право і державу. Дж. Адамс про право і державу. Взаємовплив північноамериканської і континентально-європейської правно-політичної думки.

Тема 10 Політико-правові вчення в Німеччині наприкінці XVIII - на початку XIX ст.

Загальна характеристика основних напрямків правно-політичної ідеології Німеччини в кінці XVIII - на початку XIX ст. Ліберальне вчення про право і державу І. Канта.

Особливості теорії природного права І. Канта. І. Кант як один із перших засновників теорії правової держави. Теорія «вічного миру» І. Канта. Теоретична концепція права і «замкненої торгової держави» Й. Г. Фіхте. Вчення Г. Гегеля про право і державу: правова концепція громадянського суспільства і держави. Ідеї в галузі міжнародного права. Історична школа права (Г. Гуго, Ф. Савіньї, Г. Пухта).

Тема 11. Політико-правові вчення в Західній Європі в першій половині XIX ст.

Основні напрямки західноєвропейської правової і політичної думки: консерватизм, лібералізм, соціалізм. Розвиток лібералізму в Англії. І. Бентам про право і конституційну систему держави. Розвиток лібералізму у Франції. Б. Констан про право і державу. А. де Токвіль про демократію, співвідношення рівності і свободи. Ідеї лібералізму в Німеччині. В. фон Гумбольдт про людину, суспільство, державу. Л. Штейн про державу і право. Правові і політичні погляди ідеологів утопічного соціалізму (А. Сен-Сімон, Ш. Фур'є, Р. Оуен). Політико-правове вчення К. Маркса. Погляди О. Конта на суспільство і державу, їх консервативний характер. Політична ідеологія анархізму.

Тема 12. Європейська політико-правова думка другої половини XIX ст.

Загальна характеристика буржуазної правової і політичної ідеології другої половини XIX - початку XX ст. Формування соціологічної теорії права і держави у працях Р. фон Ієринга. Погляди Л. Гумпловича на насилля як основу і причину виникнення держави і права. Неокантіанське вчення про право Р. Штаммлера. Юридичний позитивізм. Соціологічні ідеї Г. Спенсера в галузі права і держави. Дуалістична теорія держави і суб'єктивних публічних прав людини Г. Еллінека. Проблеми права і держави у творах Ф. Ніцше.

Тема 13. Політичні та правові вчення у XX ст.

Політико-правові ідеї солідаризму та інституціоналізму. Правова доктрина солідаризму Л. Дюгі. Теорія інституціоналізму М. Оріу. Погляди західних економістів-лібералів – Дж. М. Кейнса, Л. фон Мізеса, Ф. А. фон Гаєка. Ідеї плюралістичної демократії англійського соціолога Гарольда Ласкі. Антитоталітаризм Карла Поппера. Концепції соціальної держави і політики загального благоденства. Теорії еліт, бюрократії і технократії (В. Парето, Г. Моска, А. Бентлі, Д. Бернхем).

Загальна характеристика стану розвитку правової і політичної думки в Західній Європі і США. Два типи праворозуміння: природно-правова думка і легістський неопозитивізм. Нормативізм (Г. Кельзен). Соціологічна юриспруденція. Соціологія права австрійського правознавця Є. Ерліха. Правовий функціоналізм. Американська школа юриспруденції Р. Паунда. Правовий реалізм. Американський правовий реалізм О. Вендела, К. Ллевеліна, Л. Гріна, М. Рейдіна, В. Дугласа. Сучасні концепції природного права (неотомізм, феноменологізм, екзистенціалізм, герменевтика). Видатний представник неокантіанства Р. Штаммлер. Інтегративна юриспруденція. Психологічна теорія права (Л. Петражицький, Г. Тард).

Тема 14. Політико-правові вчення в Україні (XI-XVIII ст.).

Перший політичний трактат Іларіона «Слово про закон і благодать». «Руська правда», її вплив на розвиток ідей про право і державу. Соціальні, правові та державницькі аспекти в поглядах Ярослава Мудрого. «Правда Ярославичів» - пам'ятка правової та державницької думки XI ст. Історико-політичний твір «Повість временних літ» літописця Нестора, ідея політичної консолідації держави навколо церкви. Суспільно-політичні ідеї у «Слові о полку Ігоревім». Образ ідеального правителя в «Молінні (Слові послання)» Даниїла Заточника. Політична програма Володимира Мономаха.

Політико-правові погляди С. Оріховського-Роксолана. Полемічна антиуніатська література І. Вишенського. Філософські, церковно-теологічні твори київського митрополита П. Могили. Політичні програми гетьманів України. Програма відродження української державності Б. Хмельницького. Політична доктрина гетьмана Івана Мазепи. Конституція П. Орлика. Політико-правова думка України періоду просвітництва. Захисники абсолютизму. Теорія просвіченої монархії. Проект реформ державних і правових установ С. Десницького. Демократичний ідеал Я. Козельського, Г. Сковороди.

Тема 15. Політико-правові вчення в Україні (XIX-XX ст.)

Політична програма Кирило-Мефодіївського товариства. Політико-правові погляди М. Костомарова. Ідея союзу слов'янських держав. Проект конституції Г. Андрузького. Тарас Шевченко як основоположник політико-правової ідеології революційної демократії в Україні. Вчення про право і державу Михайла Драгоманова. Погляди на право і державу І. Франка. О. Терлецький про природу права. Погляди на право і державу Л. Українки (Л. Косач).

Ліберально-федеративний та державницько-націоналістичний напрями розвитку політико-правових вчень. Ідеї про право і державу Михайла Грушевського. Погляди на право і державу В. Винниченка. Політико-правові погляди М. Міхновського. Ідеї про право і державу С. Петлюри. Погляди на право і державу П. Скоропадського, його монархічно- конституційна програма. Державницька концепція В. Липинського.

Ідеологія націонал-комунізму (С. Мазлах, В. Шахрай, О Шумський, М. Скрипник, М. Хвильовий). Теоретичні підходи до питання відновлення української державності в середовищі української еміграції 20-40-х рр. ХХ ст.

Суспільно-політичні погляди українських дисидентів-шістдесятників і передумови формування вітчизняної політичної та правової науки. Тенденції розвитку сучасної української політичної та правової думки в Україні. Діяльність Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Андрусак Т. Г. Історія політичних та правових вчень / Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Л. : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2021. 220 с.
2. Безродний Є. Ф., Уткін О. І. Історія політичних вчень: Навчальний посібник. К.: ВД «Професіонал», 2023. 432 с.
3. Зозуля Є. В., Туренко О.С., Іванов І.В. Історія вчень про державу і право : навч. посіб. Херсон: «Олді-Плюс», 2023. 308 с.
4. Історія вчень про державу і право : підручник / за ред. проф. Г. Г. Демиденка, проф. О. В. Петришина. Х. : Право, 2023. 256 с.
5. Історія політичної думки: підручник. За ред. Хоми Н.М. Львів: Новий світ-2000, 2023. 1000 с.
6. Історія політичної думки: підручник. В 2-х т. / За заг. ред. Н.М. Хоми. Львів: Новий світ-2000, 2022. Т.1: Від народження до початку ХХ ст., 2-е вид., перер. та доп. 404 с.
7. Історія політичної думки: підручник. В 2-х т. / За заг. ред. Н.М. Хоми. Львів: Новий світ-2000, 2023. Т.2: ХХ – початок ХХІ ст. 2-е вид., перер. та доп. 598 с.
8. Кормич А. І. Історія вчень про державу і право: Навч. посібник. 4-те вид., доповн., у 2-х част. К.: Алерта, 2023. 416 с.
9. Марчук В. П., Марчук Г. В. Історія політичних і правових вчень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2023. 480 с.

10. Мироненко О.М., Горбатенко В.П. Історія вчень про державу і право: навч. посіб. К.: Академія, 2022. 454 с.
11. Орач Є.М. Історія політичних і правових вчень. Навчальний посібник. К.: Атіка, 2022. 560 с.
12. Суліма Є.М., Шепелєв М. А., Кривошеїн В. В., Полянська В. Ю. Політична філософія : Затверджено МОНУ як підручник /За ред. Суліми Є.М. К: Знання, 2023. 799 с.
13. Шульженко Ф.П. Історія політичних та правових вчень: підручник. К: Юрінком Інтер, 2023. 464 с.

Допоміжна:

1. Бульбенюк С.С., Манелюк Ю.М. Історія політичної думки [Електронний ресурс] : практикум. К.: КНЕУ, 2023. 190 с.
2. Горбатенко В. П., Остапенко М. А., Горбатенко І.А. Історія політичної думки в Україні: Навч. посіб. К.: МАУП, 2022. 128 с.
3. Енциклопедія політичної думки / За редакцією Девіда Міллера, Дженет Коулмен, Вільяма Конноллі, Алана Райана. К.: Дух і Літера, 2023. 472 с.
4. Історія політичної думки: навчальний енциклопедичний словник-довідник. За заг. ред. Хоми Н.М. Львів, 2022. 766 с.
5. Кирилюк Ф.М. Історія політології. Підручник для вищих навчальних закладів. К.: Знання України, 2022. 535 с.
6. Кирилюк Ф. М. Філософія політичної ідеології: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2023. 520 с.
7. Копитко А.Д. історія політичних та правових вчень. Ч.1: Навчальна програма, плани семінарських занять, методичні рекомендації та завдання для самостійної роботи студентів спеціальності 081. «Право». Львів: ЛНАУ. 2022. 89 с.
8. Копитко А.Д. історія політичних та правових вчень. Ч.2: Плани семінарських занять, методичні рекомендації та завдання для самостійної роботи студентів спеціальності 081. «Право». Львів: ЛНАУ. 2023. 139 с.
9. Любохинець Л.С., Шавкун В.М., Бабич Л.М. Історія політичних та економічних вчень: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2022. 294 с.
10. Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: Методичний і доктринальний підходи. За заг. ред. Хоми Н.М. Підручник. Т.1: Методологічний підхід. Львів, 2023. 516 с.
11. Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: Методичний і доктринальний підходи. За заг. ред. Хоми Н.М. Підручник. Т.2: Доктринальний підхід. Львів, 2023. 504 с.
12. Слющинський Б.В. Історія суспільно-політичної думки. Курс лекцій. Навчальний посібник. К.: Європейський університет, 2022.453 с.
13. Тетарчук І.В. Історія вчень про держави та право. К., 2023. 184 с.
14. Ткач Т.П. Історія вчень про державу і право : навч.-метод. посіб. К.: Ін-т крим.-викон. служби, 2022. 229 с.
15. Торяник В.М., Макушев П.В. Філософія права (в схемах та визначеннях). Дніпро, 2023. 152 с.
16. Трофанчук І.Ф. Історія держави і права зарубіжних країн. Правові джерела. К., 2022. 352 с.
17. Ханстантинов В.О. Практикум з історії політичних і правових вчень: навч. посіб. Миколаїв: МНАУ, 2023. 200 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Бібліотечно-інформаційні ресурси — книжковий фонд, періодика та фонди на електронних носіях бібліотеки ЛНУП, державних органів науково-технічної інформації, наукових, науково-технічних бібліотек та інших наукових бібліотек України:

ВИДАВНИЦТВА

1. Сайтвидавництва«Алерта»: <http://www.alerta.kiev.ua>
2. Сайтвидавництва «Олді-плюс»www.oliplus.ks.ua
3. Сайтвидавництва“Ліра-К”:www.lira-k.com.ua
4. Сайтвидавництва“Патерик”<https://www.facebook.com/patericVidavnichtvo>
5. Сайтвидавництва“Новийсвіт-2000”:www.ns.2000com.ua
6. Сайтвидавництва“Знання України”:znannia.com.ua
7. Сайтвидавництва“Центрчубовоїлітератури”:center-uchbovoyi-literaturibusiness-quidt.com.ua.

ПРОВІДНІ НАУКОВІ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ

1. Національнабібліотека Україниімені В. І. Вернадського
2. Сайтбібліотеки:<http://www.nbuv.gov.ua>
3. Науковабібліотека Національногоуніверситету“Києво-Могилянськаакадемія”
4. Сайтбібліотеки:<http://www.library.ukma.kiev.ua/index.php?id=58>
5. Науковаелектроннабібліотека“Веда”
6. Сайтбібліотеки:<http://www.lib.ua-gu.net/katalog/41.html>
7. Східноукраїнськийнаціональнийуніверситетім. В. Даля
8. Сайт бібліотеки: http://www.library.snu.edu.ua/bd_snu.html
9. Національнасільськогосподарськабібліотекаім. В.І. Вернадського.
10. Сайтбібліотеки:library@nbuv.gov.ua
11. Національна Парламентськабібліотека України.
12. Сайтбібліотеки:<http://nplu.kiev.ua>
13. Національнабібліотека Українидлядітей.
14. Сайтбібліотеки:<http://www.chl/kiev.ua>
15. Державнабібліотека Українидляюнацтва.
16. Сайтбібліотеки:<http://www.4uth.gov.ua>
17. Науково-педагогічнабібліотека Україниім.В.О.Сухомлинського.
18. Сайтбібліотеки:<http://www.library.edu-ua.net>
19. Державнанауковамедичнабібліотека України.
20. Сайтбібліотеки:<http://library.gov.ua>
21. Державна науково-технічнабібліотека України–Сайтбібліотеки:<http://www.gntb.n-t.org>
22. Книжковий фонд читальногозалуЛьвівського НУП(м. Дубляни, вул. В. Великого, 1, Львівської науковоїбібліотекиім. Стефаника НАН України(вул. Стефаника, 2).
23. Офіційний сайт Львівської електронної бібліотеки ім. В. Стефаника. Режим доступу: www.lsl.lviv.ua.

ДЕРЖАВНІ УСТАНОВИ

1. Офіційнийвеб-портал Верховноїради України-<http://rada.gov.ua>
Верховна Рада України–<http://portal.rada.gov.ua>
2. Урядовийпортал. Єдинийвеб-порталорганіввиконавчоївлади - <http://www.kmu.gov.ua>
3. Департаментнаукиосвіти України– www.kyiv-oblosvita.gov.ua
4. Освітнійпортал УкраїниMyReferatik
СайтосвітньогопорталуУкраїни MyReferati: <http://www.smcae.kiev.ua>

Електронні інформаційні ресурси мережі Інтернет з переліком сайтів:

- <http://pidruchniki.com/filosofiya/>
- <http://ukrkniga.org.ua/>
- <http://platonanet.org.ua/>
- http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/index_philos.php
- <http://darkelly.info/filosofiya.html>
- <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>
- <http://libfree.com/flosofya/>

- Портал Інституту історії України НАН України. Режим доступу: <http://www.history.org.ua/>
- Урядовий кур'єр: офіційний сайт (електронний ресурс) // Режим доступу: <http://www.ukurier.gov.ua/>